

Asia: VN/177/2024-UM-5

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kehittyville maille myönnettävistä tuetuista investointiluotoista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n ja Teknologiateollisuus ry:n lausunto ulkoministeriölle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kehittyville maille myönnettävistä tuetuista investointiluotoista

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja Teknologiateollisuus ry kiittävät mahdollisuudesta lausua ulkoministeriön esitysluonnoksesta laiksi kehittyville maille myönnettävistä tuetuista investointiluotoista. Esitys korvaisi nykyisen korkotukiluottolain, johon Public Sector Investment Facility (PIF) ja Finnish Ukraine Investment Facility (FUIF) perustuvat.

Pidämme uudistuksen tavoitteita oikeansuuntaisina ja katsomme, että esitys selkeyttää sääntelypohjaa sekä korjaa keskeisiä yritysten rahoituksen saatavuuteen liittyviä markkinapuutteita. Nykyinen lainsäädäntö ja sen käytännön soveltaminen ovat olleet hankalia ja aikaa vieviä, minkä seurauksena yritysten osallistumismahdollisuudet PIF hankkeisiin ovat jääneet vähäisiksi.

Vaikutukset suomalaisyritysten osallistumismahdollisuuksiin

Pidämme tärkeänä, että uudistuksella parannetaan suomalaisten yritysten mahdollisuuksia osallistua kehittyvien maiden hankkeisiin ja tehostetaan tuen kohdentumista näiden maiden julkiselle sektorille. Tämä luo suomalaisyrityksille paremmat edellytykset toteuttaa investointeja, jotka tukevat YK:n kestävä kehityksen tavoitteita, hyödyntävät suomalaista teknologiaa ja osaamista ja saavat aikaan myönteisiä kehitysvaikutuksia.

Luotonmyöntäjän määritelmän laajentaminen

Pidämme erityisen tärkeänä luotonmyöntäjän määritelmän laajentamista koskemaan myös muita kuin yksityisiä luottolaitossääntelyn alaisia luottolaitoksia. Muutoksella paikataan rahoitusmarkkinoilla esiintyvää markkinapuutetta, sillä Suomen Vientiluotto Oy:n ja mahdollisesti muiden Suomen tai ETA alueen valtion erityistehtäväyhtiöiden mahdollisuus toimia luotonmyöntäjinä sujuvoittaa hanketoteutusta ja parantaa yritysten pääsyä rahoitukseen.

Suomalainen intressi – laajempi ja tarkoituksenmukaisempi määritelmä

Näkemyksemme mukaan ehdotettu suomalaisen intressin laajempi ja kokonaisvaltaisempi määrittely on perusteltu uudistus, mikä laajentaa arvioinnin hankkeen kokonaisvaikutusten tarkasteluun. Tämä mahdollistaa suomalaisen teknologian, osaamisen ja yritysverkostojen hyödyntämisen joustavampana kokonaisuutena. Lisäksi laajempi tulkinta tukee Suomen pyrkimystä vahvistaa kehitysrahoituksen vaikuttavuutta, mikäli se mahdollistaa useamman tyyppisten hankkeiden toteutumisen.

Jotta suomalaisen intressin tulkinta on sujuva ja selkeä, ehdotamme lain perusteluihin lisättäväksi selkeän maininnan siitä, että viejä (asetuksen määritelmän mukaan viejällä tarkoitetaan ”investoinnin toimittajaa, johon liittyy suomalainen intressi”) voi olla myös Suomen ulkopuolelle rekisteröity yritys. Tarkennus on tarpeen koska nykytilan kuvauksessa todetaan että ”kauppasopimuksien osalta on lähtökohtaisesti edellytetty, että toisena osapuolena oleva yritys on Suomeen rekisteröity”.

Nykytila mahdollistaa instrumentin käytön ainoastaan laitekauppoihin. Ulkoministeriön tulkinta, että luottovarot voidaan maksaa vain Suomeen rekisteröidylle yritykselle, on estänyt tai merkittävästi vaikeuttanut kokonaistoimitusten (EPC) toteuttamista, koska useimmissa kohdemaissa Suomessa rekisteröidyn yhtiön toimiminen pääurakoijana altistaisi viejän esimerkiksi veroriskeille (pysyvän toimipaikan ja verovelvollisuuden syntyminen kohdemaassa). Kansainvälisessä urakoinnissa on täysin vakiintunut toimintatapa, että kohdemaan perustetaan tytäryhtiö urakkasopimuksen paikallisten töiden osuudelle. Ei ole käytännössä mahdollista, että paikallisurakan osuuden laskuttaisi Suomeen rekisteröity yritys, joten olisi erittäin tärkeää lisätä mahdollisuus, että luottovaroja voidaan nostaa myös viejälle, joka on Suomen ulkopuolelle rekisteröity yritys, johon liittyy suomalainen intressi.

Tarve prosessien ja toimintatapojen kehittämislle

Korostamme, että lakimuutoksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää myös viranomaisprosessien ja -toimintatapojen kehittämistä. PIF instrumentin käytettävyyks on toistaiseksi ollut rajallista, ja viime vuosien aikana hankkeita on toteutunut vain muutamia. EK katsoo, että PIF:n pääongelma on ollut liian kapea hankeputki ja raskas prosessi.

PIF- ja FUIF-prosessissa on tarpeettomasti rajoittavia ehtoja ja olisi käytännöllistä mennä lähemmäs Finnveran ostajaluottojen toimintatapaa, jossa luottovarot nostetaan viejälle tai viejän määräämälle taholle (pelkän viejävaihtoehdon sijaan).

FUIF mallissa on nähty kokonaisuudessaan sujuvampia ja yritysten toimintaympäristöön paremmin soveltuvia käytäntöjä, jotka näkemyksemme mukaan voisivat tarjota hyödyllisen pohjan myös PIF:n toimeenpanon kehittämiseksi. Tähän ulkoministeriön tulee kiinnittää erityistä huomiota viimeistään lain toimeenpanossa.

Seurannan ja läpinäkyvyyden vahvistaminen

Pidämme tärkeänä, että toimeenpanossa harkitaan selkeitä ja läpinäkyviä seurantakäytäntöjä, esimerkiksi prosessien läpimenoajoista, valmistelussa olevien ja toteutuneiden hankkeiden määrästä ja pk yritysten osuudesta. Läpinäkyvyys parantaa instrumentin uskottavuutta ja lisää yritysten kiinnostusta.

Lahjarahaan liittyvä lainsäädännöllinen puute ja sen kiireellinen korjaamistarve

Tässä yhteydessä EK ja Teknologiateollisuus ry haluavat tuoda esiin myös sen, että Suomen tulee mahdollisimman nopeasti korjata lainsäädännöllinen puute, joka estää EU:n Ukraine Investment Frameworkin ja EU:n Global Gateway ohjelman sekaluottoihin tarkoitetun lahjarahan hakemisen. Nykylainsäädännön puitteissa Suomessa ei ole rahoituslaitosta, joka voisi hakea tätä lahjarahaa esimerkiksi Ukrainan yksityissektorin ja valtionyhtiöiden rahoittamiseen. Puute tulee korjata ensi tilassa, jotta Suomi voi toimia tasavertaisesti verrokkimaiden kanssa ja jotta suomalaisyritysten osallistumismahdollisuudet EU:n keskeisiin rahoitusinstrumentteihin eivät heikkene.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Petri Vuorio

Johtaja

Heli Siikaluoma

Asiantuntija

Teknologiateollisuus ry

Mika Uusitalo

Johtaja

Siikaluoma Heli

Elinkeinoelämän keskusliitto EK - Elinkeinoelämän keskusliitto EK ja
Teknologiateollisuus ry